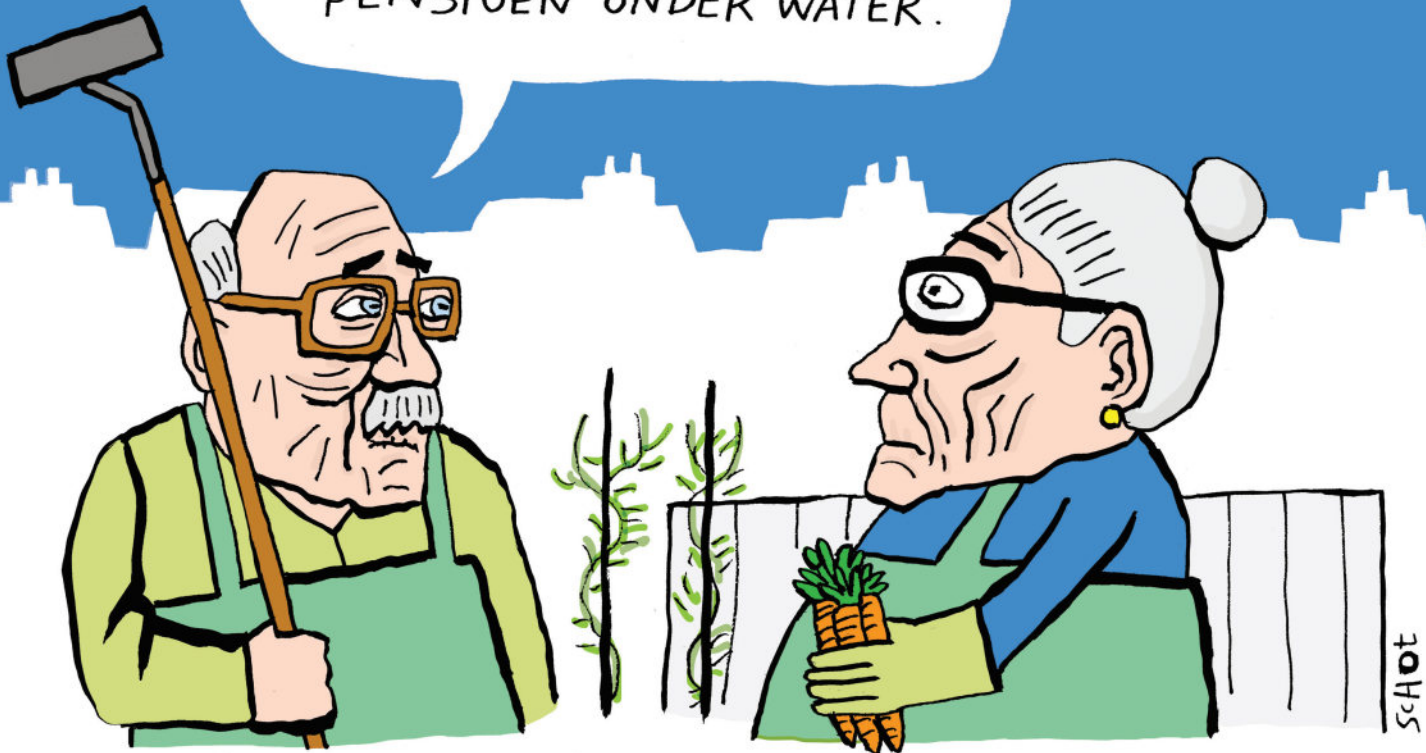

Hoe ouder de foto, hoe jonger we eruit zien

Levens-
testament:
uw zaken
geregeld

STOM!
IK HEB MIJN AARDBEIEN
TEVEEL WATER GEGEVEN
EN NU STAAT MIJN
PENSIOEN ONDER WATER.

2014: DE MOESTUIN ALS AANVULLEND PENSIOEN

MPD-directeur Leo Witkamp

kan de toekomst ook niet voorspellen

VGOmedia Magazine is het kwartaalblad van de Vereniging van Gepensioneerde medewerkers van de Omroep en andere Media.

Bestuur VGOmedia

Voorzitter: Arie Smit

Vice-voorzitter:

Ynskje van den Brakel Visser

Secretaris: Madelon van Waart

Penningmeester: Henk Petiet

Bestuursleden:

Cor van Dijk,

Oda van Ginneken,

Ruud Leyendekker, Bob Ris

Postadres VGOmedia:

Brinklaan 137, 1404 GD Bussum

bestuur@vgomedia.nl

VGOmediaMagazine

Redactie:

Govert van Brakel,

Louis van Hatten (vormgeving),

Willem Hekhuis (eindredactie),

Bas Nieuwenhuijsen, Hans Wentholt

Medewerkers aan dit nummer:

Erik Boshuijzen, Cor van Dijk,

Henk van der Horst,

Barend de Rondon,

Arie Smit, Kees Spaan,

Madelon van Waart

Druk: Drukkerij neo print vof, Soest

Postadres redactie

VGOmedia Magazine:

Waterhoen 5, 3831 HT Leusden

magazine@vgomedia.nl

De vereniging onderhoudt

ook een actuele website:

www.vgomedia.nl

Eindredacteur: René Teunissen

website@vgomedia.nl

Overzicht ontwikkeling dekkinggraden

	31-12-2013	31-03-2014	30-06-2014	30-09-2014	31-10-2014	Korting in % per 1-04-2013
ABP	106	106	107	103	102	0,5
Zorg en Welzijn	109	109	110	105	105	n.v.t.
Zorgverzekeraars	114	116	118	116	115	n.v.t.
Architectenbureaus	107	108	110	107	107	2,8
Werk en Integratie	108	111	111	106	106	n.v.t.
Grafische bedrijven	105	106	107	104	104	n.v.t.
PNO Media	96	98	107	102	101	3,4

Een vergelijking van de dekking van een aantal pensioenfondsen: de twee 'grote' en enkele met PNO vergelijkbare. Het verloop van de dekkinggraad van PNO kan worden gevolgd op de website www.vgomedia.nl.

Voorpagina: Bas van der Schot

www.basvanderschot.com

Inhoud

Pensioen		Boekbespreking	25
Van de voorzitter	3	Ingezonden	27
Onzekerheid troef	4	Kerstpuzzel	30
Uit het Verantwoordingsorgaan	22		
		En verder	
Vereniging		Zo vader, zo dochter	6
Algemene Vergadering	12	Radio 1 kan beter	10
De Blaercom -		Kerstgedachten over de zorg	16
onze vaste vergaderplek	18	Ruud Bierman:	
Webredacteur gezocht	27	'Onderzoeksjournalistiek moet op nummer 1'	20
		Het levenstestament en wij	26
Rubrieken		Henk van der Horst	
Wat ons van het hart	11	en het kerstfeest	28
Dankbetuigingen	24		

Van de voorzitter

Het vierde nummer van VGOmedia dit jaar viel in deze decembermaand bij u op de mat. Het magazine is het visitekaartje van onze vereniging en het resultaat van professioneel vrijwilligerswerk. Alle activiteiten in onze vereniging worden door vrijwilligers uitgevoerd.

Een greep: ons magazine, de website, de geschenken bij de jubilea van onze leden, het beheer van de penningen, het organiseren van onze ledenbijeenkomsten, het geregelde bestuurlijke overleg met ons pensioenfonds PNO Media. De besprekingen met onze leden die deel uitmaken van het Verantwoordingsorgaan (opvolger van de Deelnemersraad) en niet te vergeten met de bestuursleden uit onze kring die per 1 juli jongstleden namens de gepensioneerden in het bestuur zijn benoemd. Het bestuur is alle vrijwilligers dankbaar voor de inzet in het afgelopen jaar en wij hopen dat we op hun inzet voor het komende jaar mogen rekenen.

De discussie over ons pensioenstelsel is in volle gang. De belangstelling van de Haagse politiek blijkt uit het feit dat twee staatssecretarissen - van Sociale Zaken en van Financiën - betrokken zijn bij het pensioendossier. In 2015 zullen de contouren van een nieuw pensioenstelsel zichtbaar worden. In het land wordt in het kader van de nationale pensioendialoog over het toekomstige pensioenstelsel gediscussieerd. Erik Boshuijzen en Kees Spaan, leden van het Verantwoordingsorgaan, nemen aan deze door de SER georganiseerde sessies deel.

Dat je niet vroeg genoeg met de opbouw van je pensioen kunt beginnen, werd op de omslag van het maartnummer goed geïllustreerd door de dochter-vaderdiscussie:

"Ik wil 10 euro zakgeld plus €1,50 voor mijn aanvullende pensioenvoorziening". Ons pensioensysteem is alleen houdbaar als alle generaties meedoen. Voorwaarde hiervoor is dat bij de vaststelling van de pensioenpremie er sprake is van een evenwichtige

belangenafweging. De dekkinggraad blijft een zorgenkind. De dekkinggraad geeft de verhouding aan tussen de bezittingen (het pensioenvermogen) en de pensioenen die een fonds nu en in de

toekomst moet uitbetalen (de verplichtingen). We stonden op 31 december 2013 op 105,2, dat is boven de vereiste 104,2. Eind oktober op 101,9, eronder. Als de waarde eind december beneden de 104,2 is - en daar ziet het naar uit - moet ons fonds een herstelplan bij De Nederlandsche Bank indienen. PNO Media heeft dan tien jaar de tijd om tot herstel te komen. Twee zaken zijn duidelijk: de kans op korten is met een periode van tien jaar klein en indexeren is er jammer genoeg voorlopig niet bij.

Namens het bestuur wens ik u allen goede kerstdagen en een gezond en voorspoedig 2015.

Arie Smit

P.S. Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft een nieuwe site in gebruik genomen. Het internetadres is <http://www.vo-pnomedia.nl>. Op de site wordt over de werkzaamheden van het nieuwe orgaan verslag gedaan. Zie ook pagina 22-24.

Lage rente blijft gepensioneerden de das om doen

Onzekerheid troef

Eén ding weet MPD-directeur Leo Witkamp over de toekomst van onze pensioenen: dat hij niets weet. Blijft de rente zo laag? En hoe lang blijft dat duren? Een interview over (niet-)indexeren, soepel korten en streng toezicht.

Tijdens de laatste Algemene Vergadering van VGOmedia op 30 oktober (zie pag. 12-14 van dit nummer) was traditiegetrouw MPD-directeur Leo Witkamp aanwezig om uitleg te geven over de stand van zaken in pensioenland. Zolang de rente zo laag is, blijft het aanmodderen met de dekkingsgraad, zo hoorden we, en al te veel optimisme over indexering is er ook al niet. Dat, gevoegd bij de wetenschap dat er in 2015 nogal wat verandert aan de wet- en regelgeving, was voor VGOmedia Magazine aanleiding om een nadere toelichting te vragen aan de MPD-directeur.

Eigenlijk hadden we maar één vraag: "Wat staat ons te wachten?" Het antwoord is nog korter dan de vraag: "Ik weet het niet". Uit het vervolg van zijn betoog blijkt dat er maar één ding zeker is, namelijk dat alles ónzeker is.

Moeilijk voorspelbaar

Wel schetst Witkamp voorzichtig een paar hoofdlijnen. De eerste is, dat de meeste gepensioneerden van nu een 'inhaalindexering', inhalen van wat we de afgelopen jaren door niet-indexeren zijn misgelopen, niet meer zullen meemaken.

En weer een normale indexering? "Dat hangt af van het renteniveau. En dat is zo ontzettend moeilijk voorspelbaar. Het is nog nooit zo laag geweest. Toen de crisis begon, in 2008, zaten we op 3% en dat vonden we toen al zo ontzettend laag. Als je je geld nu voor 20 jaar vastzet in staatsleningen, krijg je 1,5% rente. Zet je het voor 10 jaar vast, dan is het 0,83%. Heel veel lager kan niet, maar je weet niet hoe lang deze situatie nog gaat duren. Eén procent rentestijging scheelt twaalf procent in de dekkingsgraad. Stel je voor dat we over een jaar of vijf op 3,5 à 4% zitten. Dat is nog niet veel, maar dan zijn we er qua dekkingsgraad wel uit".

Soepeler systeem

Lopen we gevaar op nog een keer korten? Witkamp: "Ik denk van niet, maar ik durf het ook niet uit te sluiten. Wel wordt het systeem onder de nieuwe wetgeving soepeler. Een eventuele korting mag je over een langere termijn uitsmeren. Hoe lang, dat moet het bestuur van het fonds dan vaststellen, maximaal mag je er tien jaar over doen."

Indexeren daarentegen wordt moeilijker. Pas bij een dekkings-

graad van 110% mag het, en dan nog maar een beetje. Volledige indexering, dus behoud van koopkracht, mag pas bij een dekkingsgraad van 125%.

Veilig pensioen

Overigens ligt de nieuwe wet, op het Financieel Toetsingskader (FTK) op het moment dat we Leo Witkamp spreken, nog ter behandeling bij de Eerste Kamer. Kort gezegd geeft de wet, en een aantal nader te nemen maatregelen die daaruit voortvloeien, de regels aan waaraan pensioenfondsen zich moeten houden. Bijvoorbeeld over de dekkingsgraad: hoeveel geld moet een pensioenfonds in kas hebben om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen, om een veilig pensioen te bieden aan de 70-jarigen van nu maar óók aan iemand van nu nog maar 20. Dat veilige pensioen (Leo Witkamp: "Veilig ja, onaantastbaar") is ook de ambitie van PNO Media. Die ambitie, zegt Witkamp, luidt 'het bieden van een pensioen dat voor iedereen voor een belangrijk deel kan worden aangepast aan de koopkrachtontwikkeling'. En hij voegt eraan toe: "Dat klinkt wat vaag, maar er zijn ook veel onzekerheden".

Leo Witkamp

Strengere handen

De controle op het naleven van de nieuwe regels blijft in de - strenge - handen van De Nederlandsche Bank. Te streng, wordt wel gezegd. Leo Witkamp: "Ik mopper wel eens op dat strenge toezicht, maar ik ben toch ook blij dat het er is. Je moet er op kunnen vertrouwen dat er ook over 30, 40 jaar genoeg geld is voor je pensioen. Vergelijk het met de verkeerspolitie. Als je een bon krijgt voor te snel rijden, ben je boos. Maar je moet er niet aan denken wat er op de weg gaat gebeuren als er geen enkel toezicht meer zou zijn".

Willem Hekhuis

PNO Media en ons geld

- PNO Media ontvangt per jaar ca. 120 miljoen euro aan premies. Iets minder dan dat bedrag wordt jaarlijks aan pensioenen uitbetaald.
- € Het vermogen bedraagt ca. 4,8 miljard euro.
- Daarvan is 48% belegd in obligaties (vaste rente; weinig risico), 36% in beursaandelen (wisselende rente en koers; hoger risico) en 16% in zaken als vastgoed, hypotheek en 'private equity' (aandelen die niet op de beurs worden verhandeld).
- Die verhouding loopt in de pas met andere pensioenfondsen. Sommige hebben wat meer in aandelen belegd, andere wat minder. Maar alle zitten ze in de buurt van de fiftyfifty.
- Het rendement bedroeg over de laatste tien jaar gemiddeld 7,2%. Over de eerste negen maanden van 2014 zelfs 12,3%. Helaas stegen de verplichtingen sneller: 16%.
- Bij PNO Media zijn 465 werkgevers aangesloten.
- Het fonds kent 15.600 werkenden, 32.200 slapers en 8.900 gepensioneerden.

Carrie en Evert ten Napel

Vader en dochter, in sport en regio

Een aantal jaren geleden stonden ze op zondagmiddag samen langs de lijn bij dezelfde wedstrijd. Vader Evert ten Napel en dochter Carrie. Hij voor het gelijknamige sportprogramma van de radio en zij voor Talpa. Het was de tijd waarin Studio Sport de voetbalrechten kwijt was aan John de Mol. Carrie: "Pikte hij gauw na afloop een speler voor m'n neus weg, terwijl wij de eerste rechten hadden. Maar hij deed het wel met een knipoog". Evert: "We hebben het er thuis over gehad. Ach, de rechten bleven toch in de familie".

Vijf jaar is Evert (70) inmiddels met pensioen als vaste voetbalcommentator van de NOS, maar stilzitten is er niet bij. Nog steeds doet hij iedere zondagmiddag voor de betaalzender FOX verslag van een voetbalwedstrijd in de eredivisie. "Ik hoop dat bij gelegenheid iemand met verstand van zaken tegen me zegt dat ik moet stoppen. Zolang dat niet het geval is, ga ik gewoon door."

Jan Slagter calling

Carrie (34) werkt sinds een paar maanden bij Omroep Max. Ze presenteert samen met Jeroen Latijnhouwers onder de titel 'Hallo Nederland' nieuws van eigen bo-

eerste gedachte was: eerst papa bellen. Die zei gelijk: doen!"

Klazienaveen

Doen! Kort, bondig en duidelijk. Geen woord te veel. Zoals het een goed commentator betaamt. Het is psychologie van de koude grond, maar zou de basis voor al die afgepaste to-the-point-zinnen uit zijn verslaggeving kunnen liggen in Klazienaveen, in Zuidoost Drente waar hij is opgegroeid? Het zinnetje: "Het Volksparkstadion is van Oranje", uitgesproken in 1988 tijdens de halve finale van het EK voetbal, direct nadat Marco van Basten Nederland in de wedstrijd tegen West-Duitsland op een 2-1

de zaak over en deed hem pas halverwege dit jaar van de hand. Bij gebrek aan opvolging in eigen kring is de nering verkocht, maar op de gevel prijkt onveranderd de naam van de familie die het bedrijf zo veel jaar gerund heeft. Tot op de dag van vandaag haalt Evert ondertussen zijn halfje bruin bij de ambachtelijke bakker. "Gezonder en smaakvoller dan dat kleffe fabrieksbrood", aldus de man die al op jeugdige leeftijd, te midden van welriekend vers gebakken brood, droomde van een baan als radioverslaggever. Het verlangen naar een plekje onder de Hilversumse zon ontstond op zondagmiddag in de jaren vijftig. Uit de luidspreker klonken de stemmen van Leo Pagano, Dick van Rijn en ir. Ad van Emmenes, die op enthousiaste wijze verslag deden van de sportgebeurtenissen van die dag. "Dat wil ik ook", denkt hij.

Emmen en omstreken

De weg naar Hilversum liep via de Emmer Courant. Als actief voetballer van Klazienaveen en handballer in Emmen bij het legendarische E en O (later door collega's op de sportvloer ook wel betiteld als 'Evert en omstreken'), en in beide

dem in 'Tijd voor Max' dat iedere doordeweekse middag te zien is van 17.30 tot 18.30 uur op NPO 2. "Het zijn onderwerpen uit de provincie, een half uur lang. Leuk, want daar heb ik het vak geleerd en een netwerk opgebouwd. Elke dag Hilversum bevalt me goed." Het is na haar tijd in de regio en een periode bij de commerciële voetbalzender een onverwachte wending in haar loopbaan die begon met een voicemail bericht van Max-baas Jan Slagter. Carrie: "Of ik terug wilde bellen. Hij vertelde dat hij wilde beginnen met een dagelijkse nieuwsshow en mij daar graag bij wilde betrekken. Mijn

voorsprong had gezet, is er een voorbeeld van. Of: Schiet maar jongen. Wat scheelt het. Goeie genade. Op de deklat. Klazienaveen dus. "Het gebied van turf, jenever en achterdocht", zoals hij zijn geboortegrond typeert. Zo'n dorp waar de bewoners zuinig zijn met woorden. Zijn vader dreef er een bakkerij. Evert is in het bezit van alle bakkersdiploma's, maar zag geen brood in een bestaan als kleine zelfstandige. Zijn broer nam

Het verlangen naar een plekje onder de Hilversumse zon ontstond op zondagmiddag in de jaren vijftig

sporten als scheidsrechter, voorzag hij de krant van nieuwsfeitjes. Het waren er zo veel dat chef-sport Wil van Beveren, oud-atleet en

Foto's: Louis van Hattem e.a.

Evert als gast in de Sportschau van onze oosterburen, met schieten op het doel als vast onderdeel.

vader van de fameuze doelman Jan van Beveren, zei: "Je moet hier maar in dienst komen".

Van Beveren herkende ook dat andere talent: "Je hebt een radio-stem".

En passant richtte Evert samen met z'n latere TROS- en NOS- collega Willem Bemboom een ziekenomroep op en kreeg hij via die weg contact met de regionale omroep voor Groningen en Drente, destijds nog RONO geheten.

Het talent is er. Het toeval helpt een handje. Of Evert kan invallen voor een zieke vaste verslaggever? Via een telefonisch verslag van een wedstrijd van FC Groningen maakte 'Langs de Lijn' voor het eerst kennis met z'n stemgeluid. Baas Roel Rengers is blij met hem. Op de motor brengt hij zijn bandje met interviews van Twentespelers naar de redactie van TROS- sport. In 1975 arriveert hij definitief op z'n plaats van bestemming. Na Kees Jansma en Eddy Poelmann werd hij de derde sportmedewerker op de redactie van Aktua-radio.

Tijd van haar leven

Net als Evert is Carrie autodidact. Ook zij zocht op eigen kracht haar weg naar de wereld van de media. Haar studie journalistiek in Zwolle, waarvoor ze was ingeloot, strandde op een 'veto' van haar vader.

Evert: "Op een introductie-ochtend waar ik met haar was, zag ik uitsluitend ongeschoren tuig. Mijn reactie: hier kom jij niet op school."

Carrie: "De docenten zeiden ook dat mijn vakkenpakket van de middelbare school in Harderwijk niet toereikend was. Er zat bijvoorbeeld geen wiskunde in en dat vak is wel een belangrijk onderdeel van de opleiding". Met een kleine glimlach: "Dan denk je dat de volwassenen gelijk hebben..."

Uit die 'blokkade' ontstond wat ze in perspectief 'de tijd van haar leven' noemt. Na een versnelde particuliere opleiding Toerisme vond ze in het Salzburgerland in een dorpje 'met twee houten hutjes, zes hotels en wat koeien' seizoenswerk als reisleidster. Onder die noemer organiseerde ze actieve vakanties, was ze de oppas van tientallen kinderen, presenteerde ze voor een zaal met

duizend man cabaretavonden, gaf ze skiles en leerde ze bovenal haar talen spreken. Tussen de bedrijven door pioniert ze bij de regionale omroep Flevoland en RTV Oost. Maar ook haar hielp het toeval een handje en net als bij Evert decennia eerder leidde vervanging van een zieke collega een nieuwe toekomst in.

Carrie: "Ik mocht, net weer even terug uit Oostenrijk, als invaller voor Oost naar de première van De Zwarte Meteor, de film die gemaakt is naar het gelijknamige

Ontbijttelevisie, Olympische Winterspelen in het Canadese Calgary (1988). Evert staat uiterst rechts, links staat Harmen Siezen, zittend vooraan rechts: Koos Postema

boek van Tom Egbers over Steve Mokone, de eerste zwarte voetballer in het Nederlandse betaalde voetbal. In de jaren vijftig, kort na de invoering van het betaald voetbal, maakte hij Heracles kampioen van de tweede divisie en verdween weer uit Almelo. Ik had geen ervaring met verslaggeving, deed het puur op gevoel. Het ging goed. Ik hield er een fulltime baan aan over."

Garmisach-Partenkirchen

Gaat dan alles van een leien dakje? Nee, natuurlijk niet. Zo is er

groot verdriet in de privésfeer om de wiegendood in 1983 van het oudste babyzootje en soms deelt de werkgever een tik uit die een schram veroorzaakt. Jarenlang was Evert de man die Nederland na het Nieuwjaarsconcert met Joop van Zijl met zijn commentaar bij het schansspringen in Garmisch-Partenkirchen door 1 januari hielp.

Tot hij er bij toeval achter kwam dat die traditie overboord ging. In de wandelgangen van Studio Sport vraagt een argeloze producer hem waar hij zijn informatie

WK -voetbal 1978 in Argentinië. Evert geniet van de zon (of doet hij een dutje?). Links Theo Koomen.

opdoet over het evenement. Pardon? "Ja, weet je dat dan niet. Collega Kloosterboer neemt het van je over". Evert: "Toen ben ik even ontploft. Er werd bij gezegd dat ik het zelf zou hebben aangegeven. Nou, ik was nog niet seniel toen."

Sportieve familie

Altijd weg rond Oud en Nieuw was geen straf, want de gezinsleden gingen mee en zijn stuk voor stuk goede skiërs geworden.

Straks in maart, na een vakantie met zijn echtgenote in Cuba, staat Evert weer op de ski's. Hij heeft

Klazienaveen. Zo'n dorp waar de bewoners zuinig zijn met woorden

zichzelf uitgeroepen tot voorzitter

van de informele skiclub van zijn woonplaats Ermelo. Voor een man of tien regelt hij een uitstapje naar een wintersportoord. Voor- en nadien fluit hij nog z'n voetbal-

wedstrijdjes, schaatst z'n rondjes in Biddinghuizen bij Flevonice en staat hij op de tennisbaan.

Carrie houdt het net als haar moeder bij skiën en tennissen. Met zijn voorliefde voor snelle auto's is zoon Rik een buitenbeen-

tje. Als hij niet op reis is, wat hij graag en geregeld doet, knapt hij het liefst oude Porsches op. Evert: "Als hij een dag geen auto ter beschikking heeft, is hij helemaal in paniek." Ook in het maatschappelijk leven is Rik een andere weg ingeslagen dan z'n vader en zus.

Evert met z'n TROS-Sportcollega Eddy Poelmann.

Hij ontwerpt kinderkleding voor het internationaal opererende bedrijf Vingino dat overigens - ook hij heeft een relatie die naar de sportwereld van vader en zus is te herleiden - in handen is van voormalig profvoetballer Bennie Dekker.

Na afloop van onze samenspraak haast Evert zich terug naar Ermelo. Een vriend in moeilijkheden heeft hem nodig. Carrie gaat zich buigen over de teksten van de onderwerpen die deze middag in haar uitzending te zien zullen zijn. Daarna nog even langs de visagie, repeteren om vervolgens na half zes haar kijkers fris en opgewekt te kunnen begroeten: 'Goedemiddag. Welkom bij Hallo Nederland.'

Govert van Brakel

De lichte ergernis van een pensionado

Radio 1 kan (veel) beter

Veel VGOmedia-leden zijn goede radioluisteraars. Dat is ook wel begrijpelijk. Onze generatie is nog grotendeels opgegroeid met de radio als leidend medium en vooral nieuwsbron. Dit is ook merkbaar in, gelukkig nog veelvuldige, onderlinge collegiale contacten. Zo ook bij ontmoetingen binnen onze vereniging en andersoortige gebeurtenissen waar men elkaar tegenkomt. Heel vaak gaan de gesprekken dan over de kwaliteit van dit ons dierbare medium. Daarbij is het brede oordeel zacht gezegd kritisch. Vooral Radio 1 van de publieke omroep NPO gaat het meest over de tong.

Overigens zitten juist bij Radio 1 programma's die ik in principe nooit oversla. In willekeurige volgorde de Taalstaat van Frits Spits, het onvolprezen OVT dat bij mij thuis een soort zondagse eredienst is. Kamerbreed met

Afgeraffeld Nederlands, uitmondend in pogingen om geestig te zijn

Kees Boonman is een uitzending die menige autorit interessanter maakt. Ik stop met deze opsomming; er zijn vooral in de avonden nog steeds legio programma's, zoals Kunststof, Bureau Buitenland en natuurlijk 't Oog die kwaliteit en, zeer belangrijk, meestal een goede behandeling van de Nederlandse taal tonen en die meestal niet te pas en vooral te onpas worden onderbroken door vaak overbodige veel te luide muziek. Dat laatste is wat mij betreft een van de grote ergernissen bij de

dagprogrammering. Overdag is de zender vooral bedoeld als nieuwszender. De zender is voor ouderen nog wel herkenbaar als rudiment van de actualiteitenrubrieken die destijds in afwisseling van de toenmalige omroepen, ieder met hun eigen redactie,

werden verzorgd. Dat was niet ideaal en meestal ergerniswekkend als je als verslaggever midden op de dag een 'klus' moest overlaten aan een collega omdat 'jouw' zendtijd voorbij was.

NPO-paraplu

Dat is tegenwoordig onder NPO-paraplu anders. De luisteraar moet maar wennen aan de 'blokken' die elkaar in een ritme van twee tot drie uur opvolgen. maar

de verslaggever of de buitenlandse correspondent is niet meer aan een specifieke zendgemachtigde gebonden. Hij of zij bedient het hele scala. Dat heeft grote voordelen voor de continuïteit van de berichtgeving. De journalisten kunnen zich beter specialiseren, er wordt minder menskracht verspild en de spreiding van de berichtgeving wordt groter.

Toch was de aanleiding tot dit verhaal al een tijdje geleden ergernis over vooral Radio 1 en de bijbehorende netcoördinator. Persoonlijk vluchtte ik steeds meer naar zenders als BNR en dit soort reacties

Vaak overbodige, veel te luide muziek, te pas en vooral te onpas

waren er begin dit jaar steeds meer. Nu is er waarschijnlijk meer gewenning.

Maar de reden voor de ergernis is er ook nog steeds.

Dreunende discostamper

Daarom tenslotte een korte opsomming waarbij de lezer mag uitmaken wie of wat er bedoeld wordt. Zo is er schreeuwerige presentatie in vaak onbeholpen, afgeraffeld Nederlands, uitmondend in pogingen om geestig te zijn. Dit euvel doet zich ook vaak voor bij verslaggevers die vanwege hun streekdialekt

eigenlijk on-dertiteld zouden moeten worden. Ook overdreven populair taalgebruik is een probleem en vaak is er weinig onderscheid tussen hoofd- en bijzaken waaronder gerichtheid

op rellen. Die ergernis is er ook als presentatoren/redacteuren de kans krijgen hun hobby's, bijvoorbeeld auto's, veelvuldig te etaleren. En als laatste: terwijl ik met Radio 1 op de achtergrond zit te schrijven, wordt het nieuwsspitsuur vier minuten lang door een dreunende discostamper onderbroken. Hindert!

Erik Boshuijzen

Opmerkingen uit de redactie

Wat ons van het hart...

In dit nummer van ons Magazine komen naast aandacht voor Kerstmis en het kerstfeest (met en zonder een hoofdletter) nadrukkelijk de twee speerpunten van beleid van VGOmedia aan bod: 'pensioenen' en 'zorg'.

Wat ons als redactie opviel is dat onder het hoofd 'pensioenen' vooral duidelijk wordt dat we in een fase van verandering zitten van zowel het stelsel als van de consequenties daarvan voor taak en structuur van ons fonds (PNO). Alsmede voor de— als planeten daarom heen cirkelende - advies- en controleorganen. Voorwaar geen gemakkelijke thema's. Kees Spaan, die voor ons in het nieuwbakken Verantwoordingsorgaan (VO) zit, maakt ons deelgenoot van de moeite die hij heeft, al roerend in zijn schiftende jus, om het allemaal te begrijpen. Arie Smit, Erik Boshuijzen en ook hijzelf gaan desondanks onvervaard in hun stukken de ingewikkelde materie te lijf. Doe uw best om hen te volgen, want het gaat over uw eigen belang en in deze z.g. participatiemaatschappij moet je niet alleen elkaar steunen, maar ook op je tellen passen.

Qua zorg kunt u terecht bij Madelon van Waart, die maar al te goed begreep dat de voordacht op de laatste ledenvergadering van notaris Meyer over het 'Levenstestament' voor u van groot belang is in onze veranderende samenleving. Waarin het ouder worden niet alleen langer duurt, vaak ook aangenamer kan zijn, maar in ieder geval ook ingewikkelder wordt. Een belangrijke bijdrage! Ook Hans Wentholt begeeft zich op het terrein van de zorg. Als je hem er over spreekt, zegt hij dat dit stuk vanuit 'bewuste naïviteit' is geschreven. Hij denkt dat dat soms nodig is in het leven.

Tenslotte Erik Boshuijzen met zijn Radio-1-irritaties, terwijl hem het medium én die zender zo lief zijn. Wat dat betreft schaarde de redactie zich achter hem en voegt er nog een irritatie aan toe: de STER-reclameblokken. Daarin denken adverteerders blijkbaar dat er vooral geluisterd wordt door ondernemers, wier voertaal inmiddels commercieel Engels lijkt te zijn en die te beroerd zijn om zelf hun administratie te voeren. 'Laat ons dat doen dan kunt u zich concentreren op wat u waar u goed in bent: ondernemen.' Wij hopen dat ze gelijk hebben, het lijkt meer op 'naar de mond praten'.

De redactie wenst u heel erg prettige feestdagen toe.

Govert van Brakel, Louis van Hattem, Willem Hekhuis, Bas Nieuwenhuizen en Hans Wentholt

**Verslag Algemene Vergadering
donderdag 30 oktober 2014**

Nieuwe ontwikkelingen in pensioenland

Tijdens de Algemene Vergadering van 30 oktober 2014, wederom in de Blaercom in Blaricum, kwamen aan de orde de kennismaking met de nieuwe voorzitter van PNO Media, de ontwikkelingen met betrekking tot onze pensioenen, en het Levenstestament, tot leven gewekt door (oud-)notaris mr. R.J.W.J. Meyer. Kortom, het belooft een interessante middag te worden, en dat werd het ook.

Foto's: Louis van Hattem

Algemene Vergadering in het teken van *nieuwe ontwikkelingen in pensioenland*

PNO-voorzitter Nelly Altenburg stelt zichzelf voor

In zijn opening ging voorzitter Arie Smit in op de ontwikkelingen rond onze pensioenen en het pensioen in het algemeen. Hij stelde de rol van de overheid aan de orde, zowel

op het gebied van het pensioen zelf als van de fiscale 'omgeving' daarvan; een rol die steeds ingrijpender wordt. De overheid heeft het voortouw genomen bij de introductie van nieuwe ontwikkelingen in het pensioengebouw, de nieuwe Pensioenwet is onlangs door de Tweede Kamer gelooft en lag op het moment van onze vergadering ter goedkeuring voor in de Eerste Kamer, en de overheid is druk bezig met een nieuw financieel toetsingskader (FTK) en een steeds strenger wordend toezicht op onze pensioenen. De KNVG, de koepel van gepensioneerdverenigingen waarvan VGOMedia lid is, verzet zich tegen een belangrijk deel van deze ontwikkelingen. Op 13 oktober 2014 heeft de KNVG een demonstratie georganiseerd op het Plein, voor de Tweede Kamer. Een voor VGOMedia bekende aanwezige daar was Erik Boshuijzen, voormalig voorzitter

van VGOMedia en nu lid van het Verantwoordingsorgaan stijl van PNO Media.

Kennismaking

Nelly Altenburg, de nieuwe - onafhankelijke - voorzitter van PNO Media, zette in haar presentatie de puntjes op de i van wat in het vorige nummer van ons magazine al was geschreven over haar positie en de nieuwe bestuursstructuur van PNO. Het was een aangename kennismaking van beide kanten, waarvan Nelly Altenburg tevens gebruik maakte om de beide vorige voorzitters van PNO Media, Ton Tekstra en Henk Baard, hartelijk te bedanken voor alles wat zij tijdens hun voorzitterschap voor PNO hadden betekend; vooral de laatste tien jaar was het een moeilijke en tijdrovende klus geweest, die veel inzet had gevergd. Zij legde er de nadruk op dat het goed is dat er in de bedrijfstak media een vereniging van gepensioneerden bestaat, omdat zo'n vereniging heel waardevolle bijdragen kan leveren.

Gepensioneerden in bestuur

Wat betreft de 'governance' van het fonds memoreerde mevrouw Altenburg de nieuwe ontwikkelingen, zoals een kleiner bestuur met een onafhankelijke voorzitter (zonder stemrecht). Een bestuur waarin Madelon van Waart en Ruud Leyendekker als vertegenwoordigers van gepensioneerden zitting hebben; een nieuw Verantwoordingsorgaan, waarvoor volgend

jaar verkiezingen zullen worden gehouden; een Raad van Toezicht voor het interne toezicht op het fonds; en een Pensioenraad voor het overleg tussen sociale partners. Zowel het Verantwoordingsorgaan (VO) als de Raad van Toezicht zijn er in de eerste plaats om toezicht te houden op het beleid van het fonds, waaronder de evenwichtige belangenbehartiging van alle deelnemenden, maar het VO heeft ook adviestaken; zij het minder dan het eigenlijk graag zou willen.

Boven: Voorzitter Arie Smit begroet voorzitter Nelly Altenburg. Onder: twee juristen achter de tafel. Links oud-notaris René Meyer, rechts VGO-secretaris Madelon van Waart

De zaal was, als altijd, goed gevuld

De manier waarop het bestuur zelf opereert, door de besluitvorming voor te bereiden in commissies en speciale bijeenkomsten, waarna de besluiten in het bestuur zelf worden genomen, kost de betrokkenen veel tijd, inzet en kennis van zaken. Het externe toezicht op PNO Media berust bij De Nederlandsche Bank (DNB). Nelly Altenburg sloot haar presentatie af met de mededeling dat PNO Media, dat inmiddels zeker niet meer tot de kleintjes behoort, zich wil blijven richten op de mediasector in brede zin, waarbij voorop staat dat de houdbaarheid en de betaalbaarheid overeind moeten blijven.

Lage rente, hoge buffer

De presentatie van MPD-directeur Leo Witkamp bewoog zich rond de dekkingsgraad: wat moet een pensioenfonds in kas hebben om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen, met inachtneming van de te verwachten opbrengsten in de vorm van een door de regering/DNB voorgeschreven (reken)rente. De dekkingsgraad is bepalend voor het al dan niet indexeren van de pensioenen, en voor eventueel korten van de pensioenen. In het nieuwe FTK, dat per 1 januari 2015 van kracht zou moeten worden, maar waarvan de werking mogelijk nog enige maanden wordt uitgesteld, worden nog meer zaken geregeld; zoals het aanhouden van een (hogere) buffer, maar ook de mogelijkheid om eventuele kortingen te spreiden over een periode van 10 jaar.

In de eerste negen maanden van 2014 heeft het fonds een rendement gehaald van 12,3%, het vermogen is gegroeid met €0,4 miljard, maar de waarde van de verplichtingen is gestegen met 16%. Dit laatste is vooral het gevolg van de kunstmatig laag gehouden rekenrente. Daardoor is de dekkingsgraad per eind september 2014 gedaald naar 102,8% en door de verdere rentedaling sindsdien op dit moment zelfs onder de 100%. Een korting ineens zal in 2015 hoogstwaarschijnlijk niet aan de orde zijn, maar vóór 1 juli 2015 zal er wel een nieuw herstelplan moeten komen, waaruit moet blijken dat het fonds binnen twaalf jaar op een dekkingsgraad van tenminste 125% zal uitkomen. In eerste instantie zal dat betekenen dat er niet geïndexeerd kan worden omdat er een herstelplan van kracht zal blijven. Verder zullen ook de verhoging van de pensioenleeftijd en de verminderde pensioenopbouw van invloed zijn, speciaal voor de actieven. Al met al blijft de positie van het fonds kwetsbaar. Wat Leo Witkamp betreft, zal daar openheid over gegeven worden en gegeven blijven worden. Een lichtpuntje is dat de inflatie laag is.

(Zie ook het interview met Leo Witkamp op pagina 4-5.)

Websites

Erik Boshuijzen maakt gelegenheid van de rondvraag om te melden dat de website van het nieuwe Verantwoordingsorgaan vrijwel klaar is (*intussen helemaal: zie www.vo-pnomedia.nl. – red.*) Daarnaast heeft VGO media zelf ook een website, en verder het magazine voor de 'papierene' berichtgeving. Voor redactie en beheer van de website van VGOMedia wordt nog steeds dringend ondersteuning en op termijn zelfs vervanging gezocht.

Levenstestament

Daarna is het woord aan oud-notaris mr. R.J.W.J. Meyer die een inleiding hield over het 'Levenstestament'. Zie voor deze interessante bijdrage pagina 26. De notaris sluit zijn presentatie af met een woord van dank voor de gift van VGOMedia aan de Stichting Poolse Weeskinderen in Naarden, waar hij nauw bij betrokken is. Dit in plaats van een honorarium voor de spreker, en op zijn verzoek.

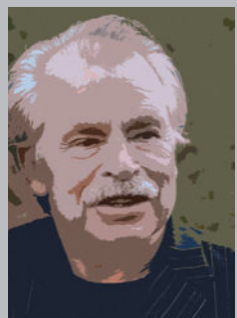
De vergadering krijgt ten slotte, zoals altijd, een vervolg tijdens de goed voorziene borrel.

Madelon van Waart

Waarom niet?

Kerstgedachten over de zorg

Laatst keek ik naar de aflevering van 'Pauw', waar staatssecretaris Martin van Rijn aan tafel zat tegenover een oudere man die zijn dementerende vrouw naar een tehuis had moeten brengen. De 82-jarige Ben Oude Nijhuis*) had daags tevoren in het Algemeen Dagblad zijn beklag gedaan over de verzorging van zijn vrouw. Pikant was dat hij dat samen had gedaan met de vader van de

staatssecretaris, die zijn vrouw ook wegens dementie weg had moeten brengen. Hierdoor zat Martin van Rijn

in een uiterst kwetsbare spagaat aan tafel omdat hij enerzijds zijn beleid moest verdedigen en het gesprek anderzijds ook over zijn eigen slecht behandelde moedering. Deze 'pikanterie' was prikkelend als televisie, maar is niet het vertrekpunt van mijn kerstgedachten, die - moet ik toegeven - niet beperkt worden door veel kennis of ervaring en dus eenzijdig zijn. Maar misschien wel kunnen prikkelen om een bepaalde richting op te gaan.

*) *Tragisch genoeg is de heer Oude Nijhuis kort daarna, op 17 november, overleden.*

Emotie en energie

Mijn uitgangspunt is het feit dat de beide echtgenoten-op-leeftijd in het artikel in het AD hun vrouw tot hun grote verdriet naar het tehuis hadden moeten brengen. Zo lang mogelijk hadden zij getracht thuis in zelfstandigheid de prolemen te baas te worden, ondanks dat hun geliefde steeds meer op afstand geraakte en niet meer volledig de zelfde persoon was. Tot zij het niet meer aan hadden gekund. Een situatie die zich in steeds grotere aantallen voordoet bij ouder wordende partners. Een problematiek die alleen maar zal toenemen en ongelooflijk diep ingrijpt, omdat zij te maken heeft met existentiële menselijke emoties als *liefde en verdriet*. Vandaar de bijna halstarrige wijze waarop vele oudere paren hun onafhankelijkheid verdedigen. Welk een energie spreidt de achterblijvende verzorgende partner ten toon! Ik moet altijd denken hoe in de film 'Amour' van Michiel Haneke een oude man en zijn oude, lijdende, vrouw tot het uiterste gaan. Verpletterd kwam ik na de film de bioscoop uit.

Beleid

Zorg voor dementerenden zou logischerwijze de voortzetting in georganiseerde vorm moeten zijn van de intensieve praktijk waarmee de verzorgende partner, het verzorgende kind of de verzor-

gende ex-buurvrouw heeft moeten ophouden. Wel moet er deskundigheid aan worden toegevoegd, want de toestand van de opgenomen dementerende is verergerd en zal nog verder verergeren. In het verpleegtehuis nieuwe stijl zal, gegeven het overheidsbeleid, de dementerende 'bevolking' er steeds erger aan toe zijn. Toch is voortzetting van de aandacht en de liefde essentieel. Daar zal iedereen het mee eens zijn. Hoe dat te organiseren? Daar is beleid voor nodig. Naast regelend en voorwaarden scheppend overheidsbeleid, betreft dat het uitvoerend beleid van de instellingen. Beleid waarover de staatssecretaris aan de tafel bij 'Pauw' zei dat het moest veranderen. Ja, maar hoe?

Ik dacht: 'Waarom niet zó?' Waarom in deze moderne participatiesamenleving niet deze, zich overal manifesterende, energie van de partner gebruikt? Waarom niet die verzorgende partners, eventueel kinderen en zelfs nog andere verzorgers, een rol gegeven? Waarom ze niet toelaten in de tehuizen, desnoods de hele dag? Waarom zou dat een terrein moeten zijn waar de deskundige hulp het systeem overheerst en als enige de dienst uitmaakt? Waren de verzorgende partner en eventueel de verzorgende kinderen niet goed genoeg in de thuissituatie? Of zijn ze dat daarna opeens niet meer? Die verzorgenden willen meestal nog steeds graag bij hun geliefde of dierbare zijn! In plaats van met een schuldgevoel thuis te moeten zitten. In ieder geval zouden ze graag betrokken zijn in de te organiseren zorg. Er is veel

energie beschikbaar. Ben Oude Nijhuis beklagde zich over te weinig of niet aanwezig personeel. Hij zat 's middags als 'oppasser' in het tehuis en werd langzamerhand ook zo genoemd. Hij sprak er schande van en keek Van Rijn beschuldigend aan! Schande!

Maar wat, als hem die rol ook formeel in het beleid gegeven werd? Wat, als in het bouwkundig beleid het accent verlegd zou worden van kleine kamers naar grotere en comfortabele? Waar de bejaarde alleen of in gezelschap kan verblijven in plaats van dat een ieder voor plezier of dagbesteding aangewezen is op gemeenschappelijke ruimten? Wat als de ouderen er voor kunnen kiezen, altijd of incidenteel, om niet gezamenlijk maar op de eigen kamer samen met de partner de maaltijd te nuttigen? (In het ziekenhuis in Ede is een experiment met individuele maaltijden een succes!) Waarom de dementerende niet de bescherming bieden van een meer bekende omgeving, alsmede de liefde van de partner, die er nog steeds op gebrand is die liefde te geven?

Beleidsverandering

Inderdaad moet het beleid dan om. Moet het deskundige personeel zijn autoriteit gaan delen. Moet het *systeem* rekening houden met-, en een rol gaan

gunnen aan, de verzorgende familie. Waarom zou de voor de dementerende oudere broodnodige aandacht en liefde, alleen maar *systematisch te organiseren* zijn door meer verplegend personeel, deskundigheid en geld?

Kerstfeest

Zo zie ik de komende Eerste Kerstdag in Huize Avondrood voor me. Een kerstdiner dat tot laat in de avond duurt is sowieso niet voor deze oude mensen aan de orde. Maar een kerstmaaltijd voor hen, hun partner en hun kinderen is prima te organiseren. Dat wordt dus een kerstlunch. Voor de kinderen ook handiger, want die kunnen dan 's avonds in de kring van gezin, familie of vrienden hun kerstdiner genieten. Op het menu staan gerechten waarvan de partners weten dat ze tot de favorieten van hun geliefden behoren. Degenen die niet 'in de grote groep' willen eten krijgen het diner op eigen kamer. Met de hunnen. Op bestelling. Dat kan het hele jaar door eveneens,

maar omdat het feest is, helpen de partners mee in de keuken om dat speciale toetje voor zijn of haar lief te maken. Degenen die na de maaltijd niet naar de gezamenlijke kerstviering willen, kunnen met hun partner (of wie ook) op de eigen (ruime) kamer/appartement blijven, waar tenminste plaats is voor een huiskamertafel, meerdere feauteuils en het standaard te plaatsen tweepersoonsbed. Er is een verandering van cultuur nodig, maar ook van structuur. Die uitgaat van een vrijheid van keuze, die voor de opgenomen ernstig dementerende wordt uitgesproken door de verzorgende partner, het verzorgende kind of de idem ex-buurvrouw, die in het nieuwe beleid van de instelling werkelijk een stem toegewezen heeft gekregen in het management. En aan de partner de mogelijkheid te geven, desgewenst te blijven slapen in dat standaard te plaatsen tweepersoons bed. Ik wens u prettige kerstdagen.

Hans Wentholt

Zorg tot het uiterste: beeld uit de film Amour, met Jean-Louis Trintignant en Emmanuelle Riva.

Kijkje in De Blaercom, ons vaste vergaderadres

1000 k[☕]ppen koffie per week

De Blaercom in Blaricum. Al sinds jaar en dag het vaste vergaderadres van VGOMedia. Twee keer per jaar ontmoeten we elkaar hier. Voor de ledenvergaderingen en *last but not least* de borrel na afloop. Wat is de Blaercom eigenlijk voor gebouw? VGOMedia Magazine ging op onderzoek uit en sprak met Jan Heybroek, voorzitter van het Blaercom-bestuur.

Dat de Blaercom een typisch jarenzeventig-gebouw is, daarover hoeft weinig twijfel te bestaan: zie de donkere baksteen, het systeemplafond. De 'eerste steen' bij de ingang verraadt het jaartal: 1976. Het was en is een typisch traditioneel dorps huis, bedoeld voor plaatselijke verenigingen en activiteiten.

De Blaercom wordt geëxploiteerd door de Stichting Centrale

Jan Heybroek

Accommodatie Blaricum (SCAB), waarvan Jan Heybroek voorzitter is. "Onze taak", zegt hij, aan de cappuccino in 'zijn' gebouw, "is het ter beschikking stellen van ruimte voor het sociaal-cultureel-maatschappelijk middenveld tegen zo laag mogelijke prijzen". Hoe doet de stichting dat? Heybroek, lachend: "We zitten bij de telefoon en wachten". Hij geeft ermee aan dat zijn stich-

Foto's: Louis van Hattem e.a.

ting niet actief de boer op gaat om 'klanten' voor de Blaercom te werven. Wie gebruik wil maken van een van de ruimten, dient zichzelf aan te melden. Althans: dat was tot voor kort zo. Nu ook in Blaricum de gemeentelijke subsidie (zo'n 25 procent van het budget) terugloopt, heeft de SCAB in de statuten opgenomen dat zij ook zelf evenementen kan organiseren. Want de exploitatie moet wel zwarte cijfers opleveren. Dat gebeurt ook door ruimte te geven aan commerciële activiteiten, zoals feesten in het weekeinde. Heybroek: "We zien dat als inkomstenbron ten bate van onze doelstelling."

Scala aan activiteiten

Het gebouw is groter dan je op het eerste gezicht zou denken. Behalve de grote bovenverdieping, bekend bij VGOMedia-leden, de centrale ruimte op de begane grond - met de bar, waar menig VGOMedia-drankje is genuttigd - en de vergaderzalen daaromheen, is er een souterrain, bestemd voor o.a. sportieve activiteiten, en daarom voorzien van doucheruimten. Wekelijks vindt een scala aan activiteiten plaats: bridge, yoga,

gymnastiek, koersbal, cursussen op allerlei gebied, koorrepetities. Vier keer per week oefenen er groepen van de theater- en musicalschool. Hoeveel mensen gebruik maken van de Blaercom wordt niet precies bijgehouden, wel weet Heybroek te vertellen dat er rond de 1000 koppen koffie per week worden geschonken. Bijzonder voor een dorps huis is dat de Blaercom enkele betaalde krachten in dienst heeft voor het beheer. "Daardoor kunnen we veel zelf", zegt Heybroek. "Reparaties verrichten, schoonmaken, we hebben alles in eigen hand".

En al loopt de belangstelling de laatste jaren iets terug (ook hier laten jongeren het in het verenigingsleven afweten), de voorzitter blijft optimistisch: "We kunnen zeker nog vele jaren voort". Zijn grote wens: het gedateerde gebouw flink moderniseren. Maar dat kost geld. En dat heeft de stichting niet. "We hebben over de laatste tien jaar maar rond de 3000 euro overgehouden. Dus nee, veel te investeren is er niet."

Willem Hekhuis

Ruurd Bierman:

Publieke omroepen zouden veel meer Europees moeten samenwerken in journalistieke projecten

'Onderzoeksjournalistiek moet op nummer 1'

Sinds augustus is hij zzp'er. Zijn eerste factuur versturen vond Ruurd Bierman (o.a. oud-directeur van de NOS en lid van de Raad van Bestuur van de NPO) toch wel bijzonder, want welk nummer zet je daar nou op? Met volle inzet blijft hij meebouwen aan sterke publieke omroepen in Europa.

Omroepbestuurder is de man die aan de wieg stond van Nederland 3 (inmiddels NPO 3) al een tijd niet meer. Hij verruilde de Raad van Bestuur van de NPO voor een rol in de Europese koepelorganisatie EBU om leiding te geven aan het project 'Vision 2020'. Dat programma moest een koers uitstippelen voor de aangesloten publieke omroepen en de EBU-organisatie zelf, waardoor 'public service media' ook in de toekomst een belangrijke functie in de samenleving hebben. Bierman: "Enkele maanden geleden hebben we 'Vision 2020' afgerond, ik ben nu bezig met de uitwerking van een onderdeel daarvan. In 'Vision 2020' blijven de pijlers van de publieke omroep: informatie, educatie en entertainment. Maar de publieke omroep moet zichzelf opnieuw vorm geven. De samenleving verandert in een horizontale netwerkstruc-

tuur, en wordt diverser. Daar moet de publieke omroep in mee. Centraal staat de waarde die we de maatschappij kunnen bieden, want in ruil daarvoor krijgen wij het vertrouwen van het publiek. Mijn huidige project is erop gericht die maatschappelijke waarde in

'De samenleving verandert en wordt diverser. Daar moet de publieke omroep in mee'

kaart te brengen en te definiëren. Het gaat niet alleen om 'public value', dus wat doe je en hoe doe je dat, maar ook om de impact die je daarmee op de samenleving hebt."

Vertekend beeld

Dat klinkt misschien wat theoretisch, maar Bierman heeft heel praktische vertalingen daarvan op het oog. "Mijn kijk op de media is

veranderd door het boek 'Flat Earth News' van Nick Davies. Hij doet daarin uit de doeken hoe gemakkelijk journalisten zich laten manipuleren, waardoor een vertekend beeld van de werkelijkheid ontstaat. De omgeving waarin we leven wordt steeds complexer, door bijvoorbeeld de mondialisering en technologische ontwikkelingen. Tegelijkertijd wordt de journalistiek minder goed in het beschrijven en kritisch volgen van die werkelijkheid, onder meer doordat er wordt bezuinigd en het aantal journalisten daalt. Daar moeten we wat aan doen, bijvoorbeeld

investeren in onderzoeksjournalistiek, mensen die zich op bepaalde

onderwerpen specialiseren, en in regionale media."

Versnipperd

De publieke omroep heeft volgens hem een belangrijke rol te spelen bij dit soort investeringen. "Als de pers het niet kan of doet, neemt de verantwoordelijkheid van publieke media toe. We zullen onze prioriteiten moeten herschikken. Er gebeurt ook wel iets, denk aan

programma's als 'Medialogica', 'Tegenlicht', Nieuwsuur', Reporter', 'Zembla' en 'Altijd wat'. Maar het is versnipperd en het is belangrijk om te investeren op langere termijn, dan kun je uiteindelijk van grotere betekenis zijn voor de maatschappij. We moeten groter gaan denken en scherper prioriteiten stellen."

Tijdens zijn eigen loopbaan als omroepbestuurder had hij dergelijke investeringen meer moeten bevorderen, vindt hij nu. "Als directeur van de NOS was ik onder de indruk van wat die organisatie elke dag presteert. Maar we hadden de lat hoger moeten leggen. De journalistiek is niet voldoende internationaal georiënteerd, terwijl de wereld mondialiseert. We zouden veel meer Europees moeten samenwerken in journalistieke projecten. Onder de EBU-leden is een prijsvraag uitgeschreven voor onderzoeksjournalistieke projecten. Twee ideeën zijn uit de inschrijvingen gekozen, waarvan eentje van de RAI, over de verspreiding van de Italiaanse mafia door Europa, stilligt. Het andere loopt nog wel, een project van de Zweedse radio over Fort Europa. 'Vision 2020' stimuleert deze aanpak, bij alle publieke omroepen moet 'agendasetting journalism' de hoogste prioriteit krijgen."

Oekraïne

Onlangs was Bierman als adviseur in Oekraïne om de staatsomroep daar bij te staan in de ommezwaai naar een echte, onafhankelijke publieke omroep. Een leerzame en indrukwekkende ervaring. "Oekraïne verkeert in een dramatische

Ruurd Bierman: "Als de pers het niet kan of doet, neemt de verantwoordelijkheid van publieke media toe".

situatie, er zijn revoluties geweest en er woedt een oorlog. De leiding van de nationale televisie weet heel goed welke kant ze op wil om een bijdrage te leveren aan de democratisering van het land. Dat vergt een enorme operatie, waarbij meer dan dertig landelijke en regionale mediaorganisaties zijn betrokken. Dat speelt zich af in bijzonder moeilijke omstandigheden: geld is er nauwelijks, de aanschaf van een iPad is al een probleem, de infrastructuur is oud en gebrekkig, en ze zitten in een gebouw waar het 's winters zo koud is dat je met handschoenen aan moet typen. Maar er is een jonge generatie aan het werk die zich er volledig voor inzet." "Ik verspreid kennis", vat hij Ruurd Bierman nieuwe rol samen. "Met

'Vision 2020' hebben we in grote lijnen aangegeven welke kant de publieke omroep op moet. Ik zoek nu voorbeelden van goede en inspirerende stappen op die weg." Zijn nieuwe bestaan was wel even wennen, zegt hij. "Ik heb als zzp'er geen ondersteuning meer, dus moet ik alles zelf uitzoeken, mijn eigen reizen boeken en ga zo maar door. Maar dat is ook wel leuk en leerzaam. Ik vond het bijzonder om mijn eerste factuur te versturen, want wat voor nummer geef je die? Nummer 1 of 001 staat toch wat lullig."

Bas Nieuwenhuijsen

(Dit artikel is ook te lezen op www.spreekbuis.nl)

Nooit meer indexering

In een periode met veel slecht nieuws is goed nieuws altijd welkom. Echt goed nieuws voor ons gepensioneerden hebben we in deze kerstperiode niet, wel een beetje minder slecht nieuws: ondanks de slechte dekkinggraad hoeft er in 2015 waarschijnlijk niet gekort worden. Maar er moet wel bij gezegd worden dat dit 'resultaat' geen garantie voor de toekomst is. Alles hangt af van de maatschappelijke discussie over ons pensioenstelsel en de voorwaarden waaraan dat moet voldoen. Overigens betekent niet korten niet dat onze koopkracht op peil blijft. Daarvoor komt er in het nieuwe jaar te veel over ons heen.

Het is niet eens een volledige opsomming. Wat te denken van de ouderenkorting bij de

belastingen die op de schop gaat. Dat geldt ook voor de inkomensafhankelijke zorgpremie bovenop de ook al gestegen kosten voor de 'gewone' zorgverzekering en de eigen bijdrage. In tegenstelling tot andere groepen, zoals de zzp'ers, worden ouderen op geen enkele manier gecompenseerd. De (kleine) lastenverlichting die voor werkenden geldt, komt ouderen niet ten goede en zoals bekend kunnen ouderen indexering van de pensioenen levenslang vergeten. Vakantiegeld wordt gekort. Bij langdurig gepensioneerden is de achterstand inmiddels tot flink boven de tien procent gestegen. Daar komt nog bij dat het opschuiven van de AOW-leeftijd ook

aan de koopkracht vreet. Eigenlijk is het een geluk dat de inflatie (minder waard worden van de euro) erg laag is en dat daarvoor weinig koopkracht verloren gaat. Paradoxaal genoeg zou deflatie de koopkracht van gepensioneerden een beetje sparen, maar de economische nadelen daarvan zijn zwaarwegender. Helaas veroorzaakt die lage inflatie ook de lage rente en dat is juist weer de grote boosdoener voor dekkinggraden en blijft actie voor behoud van koopkracht noodzakelijk. Dat is precies de reden waarom wij via onze koepelorganisatie KNVG meededen met acties van vakbonden en ouderenorganisaties.

Negatieve zekerheid

Intussen zijn er in 'Haagse kringen' twee voor de pensioenfondsen belangrijke zaken aan de orde. Nieuwe spelregels volgens het

zogenoemde Financieel Toetsings Kader (FTK) en de Stelselherziening pensioenen. Dat nieuwe FTK heeft Jetta Kleinsma vrijwel ongeschonden door de Tweede Kamer geloodst en het wachten is nu nog op de Eerste Kamer voor de definitieve goedkeuring, mogelijk nog in december. Dat FTK geeft gepensioneerden een negatieve zekerheid: door de nieuwe eisen voor minimale dekkinggraden zal onze generatie vrijwel nooit meer indexering, d.w.z. compensatie voor prijsstijgingen, ontvangen. Het vasthouden aan het huidige

systeem van rekenrente is daar een oorzaak van.

Verder is het niet ethisch om nog gedachten over welvaartswaste pensioenen te hebben. Eerst moet de dekkinggraad in de buurt van 135 komen. Wie lacht daar?

Dialogoog

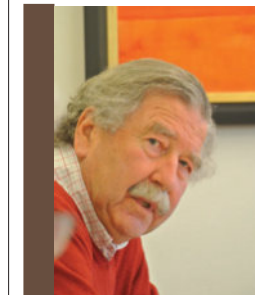
Volgend jaar staat ook de wetgeving rond ons pensioenstelsel prominent op de agenda. Dat betekent een stortvloed van discussiepunten en even zovele veranderingen. Ik noem er enkele: meer of minder risico, premieverschillen, de solidariteit tussen de generaties, collectieve of individuele regelingen, maatwerk in de beleggingen, zelf regelen of via pensioenfondsen. Kortom te veel om op te

noemen. Staatssecretaris Kleinsma heeft aangegeven over deze belangrijke zaken een dialoog met de samenleving aan te willen gaan en ook de Sociaal Economische Raad (SER) moet er het Kabinet over adviseren. Die maatschappelijke dialogen hebben intussen plaatsgevonden en datzelfde geldt voor 'rondetafelgesprekken' die de SER als voorbereiding op het advies hield met rond de honderd deelnemers uit de gehele breedte van de pensioenwereld. (Het PNO-bestuur deed schriftelijk mee en het Verantwoordingsorgaan heeft gevraagd kennis te kunnen nemen van deze bijdrage).

Uw eigen VGOmedia was via twee mensen betrokken bij de gesprekken, twee levendige middagbijeenkomsten die een stortvloed aan gedachten opleverden. Bij ondergetekende zijn vooral de breed gedragen wens om vooral zelf zicht op de eigen pensioenontwikkeling te houden en het voordeel van pensioenfondsen boven 'doe het zelfers' blijven hangen. Ook konden wij bij SER-voorzitter Mariette Hamer nog een boodschap kwijt voor Klaas Knot, onze toezichthouder die als directeur van De Nederlandsche Bank als kroonlid meewerkt aan het SER-advies. Die was eenvoudig: laat bij de rekenrente de marktrente los en vervang die door een vast langjarig gemiddelde met als resultaat stijgende dekkinggraden. Kortom: er is veel te doen rond ons pensioen!

*Erik Boshuijzen
namens VGOmedia lid
Verantwoordingsorgaan
PNO Media.*

Snap ik het?

Deze vraag stel ik me vaak. Snap ik het echt? Ik vraag me dat ook

wel af tijdens het koken, als ik merk dat de jus schift. Die blijkt daarna nog wel te eten maar ziet er niet uit. Achter mijn bureau stel ik me dezelfde vraag en dan gaat het vaak over pensioenen. Dan overkomt het me nogal eens dat de jus niet schift en zich volgens de regels gedraagt maar wel minder smakelijk is. Snap ik waarom? Daar durf ik sinds mijn verkiezing in de Deelnemersraad niet altijd meteen een volmondig ja op te antwoorden. Toch zou dat moeten. Die ambitie brengt leerzame ervaringen. De nieuwe Deelnemersraad, 6 juni 2013 geïnstalleerd, kon meteen de tanden zetten in de gevolgen van de invoering van de 'Wet versterking bestuur pensioenfondsen' die in juli 2013 door de Eerste Kamer werd afgerond. "Deelnemersraad' wordt dan 'Verantwoordingsorgaan' (VO).

Controler achteraf

Een belangrijk gevolg is een verschuiving van advies voorafgaand aan definitieve besluiten van het bestuur naar meer controle achteraf. Niet al te moeilijk, na enig

gegoochel snapte ik dat. Daarna volgde de aanpassing van het FTK voluit het 'Financieel Toetsings Kader'. Dat behelst de door parlement en kabinet vastgestelde en door De Nederlandsche Bank bewaakte voorschriften waaraan pensioenfondsen moeten voldoen. Dat FTK heeft grote gevolgen voor de ontwikkeling van pensioenen en pensioenstelsel. Wanneer mag een fonds indexeren en wanneer moet er worden gekort. Snap ik het? Een beetje is onvoldoende. Ik moet het ten minste even goed snappen als Leo de Grave. Snapt de achterban van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden het ook? Kan ik het ze uitleggen? Elke dag geven dagbladen en omroep aanleiding tot de vraag 'Wie snapt het'?

Ideologische oriëntatie

Zo ook de Volkskrant van 26 november. Gijs Herderscheë doet verslag van het debat in de Tweede Kamer waarin Roos Vermeij (PvdA) het woord voert en vooral aandacht vraagt voor de zzp'er. Herderscheë stelt dat haar opstelling past in een pleidooi van de PvdA voor 'herwaardering van collectiviteiten'. Zijn we niet doorgeschooten in de waardering van keuzevrijheid en individualisering? Vraagt Vermeij zich af? Zo'n ideologische oriëntatie kan ik snappen. Het is ook niet zo

vervolg op pagina 24

vervolg van pagina 23

moeilijk te snappen welke partijen die vraag ontkennend beantwoorden. Het is minder makkelijk te snappen hoe dat zich verhoudt tot de inrichting van onze pensioenfondsen. Denk aan solidariteit en de verhouding tussen de generaties. Coenraad Vos, de pas in dienst getreden actuaaris van MPD, gooide er 84 slides tegen aan om de leden van het VO bij te scholen over het nieuwe FTK. Het hadden er wat mij betreft nog wel meer kunnen zijn. We zijn er veel wijzer van geworden.

Twee ervaringen

Maar snap ik het nu ook zodanig dat ik goed kan beoordelen wat bedoeld wordt met 'evenwichtige belangenafweging'. Wat is het effect van het 'FTK nieuw' op PNO Media, en in mijn geval ook PGB? Kan ik de prestaties van beide fondsen goed vergelijken? In dit geval is het stellen van de vraag niet gelijk aan het antwoord. Ervaring 1 is dat er altijd meer te snappen valt. Ervaring 2 is dat in het pensioendebat geen vluggerijtes en oneliners thuis horen. Kunnen de gepensioneerden en deelnemers de kennis van MPD niet beter aftappen vraag ik me af? Medewerkers van MPD kunnen vast met enige regelmaat een 'technisch onderdeel' als een afzonderlijk 'snoepje' laten proeven.

Kees Spaan
namens VGOMedia lid
Verantwoordingsorgaan
PNO Media.

Dankbetuigingen

Het was ons wederom een verrassing van PNO en VGOMedia een zeer fraai boekje en een waardebon te mogen ontvangen ter gelegenheid van ons 55-jarig huwelijksfeest. Al ben ik zelf al jaren lang uit het NOB-gebeuren, het doet ons goed dat er nog aan ons gedacht wordt.

Riet en Wout Westhof, Kortenhoef

Hierbij wil ik u hartelijk bedanken voor de attentie in de vorm van bloemen en een waardebon die u mij toezond t.g.v. mijn 80e verjaardag.

J. Langevoord, Bussum

Wij waren blij verrast dat we op de dag van ons 55-jarig huwelijk een schitterend boekje en een cadeau-bon mochten ontvangen. PNO en VGOMedia. Heel hartelijk bedankt.

Ger en Joop Verweij, Culemborg

Hartelijk dank aan VGOMedia en PNO voor de cadeau-bon en het prachtige boekje bloemen, die ik voor mijn 80e verjaardag mocht ontvangen.

Gerard Meuleman, Hoevelaken

Graag wil ik VGOMedia hartelijk bedanken voor de mooie bos bloemen en de cadeau-bon t.g.v. mijn 75e verjaardag.

Wijnand Hoek, De Meern

Onze hartelijke dank voor de aandacht van PNO en VGOMedia voor onze 55e huwelijksdag. Heel fijn!

Jaap en Adri Frank, Bussum

We waren in het buitenland op onze 50-jarige trouwdag. Dus de bloemist uit Naarden kwam tevergeefs. Toen wij thuis kwamen, hebben we gebeld en de volgende dag kwam er toch een mooi bloemstuk! Schitterend gewoon! En dan ook nog een cadeau-bon namens de gepensioneerde collega's! Mede namens mijn vrouw hartelijk bedankt voor deze geste van PNO en VGOMedia!

Jaap en Afina Meijer, Hilversum

Dank u wel voor het mooie boekje dat u me schonk voor mijn 75e verjaardag.

Han van der Meer, Bunde

Hierbij bedank ik u, mede namens mijn vrouw, voor de cadeau-bon die ik mocht ontvangen voor ons 50-jarig huwelijk.

G.Reijmerink, Hilversum

Hartelijk dank PNO en VGOMedia voor jullie gelukwensen t.g.v. onze 55-jarige huwelijksdag. De bloemen zijn prachtig en met de cadeau-bon weten we wel raad.

*Peter en Riet Noordegraaf,
Hilversum*

Hartelijk dank voor de prachtige bloemen van PNO en de cadeau-bon van de VGOMedia voor ons 60-jarig huwelijksjubileum.

Tjark en Henny Nieman, Hilversum

Opnieuw moet een aantal dankbetuigingen blijven overstaan tot het volgende nummer.

Boekbespreking

Tot ziens

Een roman over het einde van La Grande Guerre (de Eerste Wereldoorlog) en wat daarna kwam.

Het is begin november 1918. Het gonst van de geruchten in de loopgraven dat de oorlog bijna voorbij is. De zinloze aanvallen zullen ze wel gehad hebben, dachten de soldaten. Tot... een officier nog even wat wil laten zien en een aanval op een volstrekt onbetekende heuvel inzet. Het verdere leven van de twee hoofdpersonen in dit boek zal hierdoor ongekend ingrijpend worden bepaald. Albert Maillard was getuige van een schurkenstreek van zijn commandant, luitenant Pradelle. Hij had het beter niet kunnen ontdekken, het kostte hem bijna zijn leven. Bijna, dankzij de oplettendheid van een soldaat uit zijn peloton, Edouard Péricourt, met wie hij niet veel meer contact had dan dat ze elkaar kenden. Edouard redt Albert van een wisse dood, maar wordt daarbij zelf ernstig gewond en verminkt. Zij gezicht veranderd in een bloedige, onherkenbare massa. Het begin van een adembenemen-

de geschiedenis van twee Franse soldaten, aan het eind van de oorlog en de eerste jaren daarna. De schrijver, Pierre Lemaître, zet de personages in het verhaal en hun achtergrond duidelijk neer, zodat de confrontaties logisch in elkaar passen. Hij geeft een boeiend inzicht in de laatste fase van de oorlog, de behandeling van de gewonden, de houding van de leiding ten opzichte van de vermisten en de chaos bij de demobilisatie van de miljoenen soldaten. Een boeiende mengeling van fictie en non-fictie.

Edouard weigert iedere vorm van behandeling. Albert zorgt zo goed als mogelijk is voor hem. Door een list, waarbij Edouard een andere identiteit krijgt, weten ze uiteindelijk uit de chaos te komen en trekken verder samen op. Ze zitten nagenoeg zonder middelen van bestaan. Albert heeft wat baantjes, waarmee hij zichzelf en Edouard nauwelijks in leven kan houden. Het lukt hen, na de verschrikkingen van de loopgraven die ze hebben doorstaan, niet de draad van het gewone leven weer op te pakken.

Geniaal

Hoe verder? Dat wordt uitgewerkt in een plan, dat zijn weerga niet heeft. De twee bedenken een geniaal lijkend idee om aan geld te komen. Ze richten de organisatie 'Het dankbare vaderland' op, die oorlogsmonumenten van verschillende ontwerp tegen een lage prijs aanbiedt. Ze weten daarmee een groot aantal gemeenten in Frankrijk voor een enorm bedrag op te lichten. Het loopt allemaal gesmeerd. De donkere schaduw van Pradelle is veel op de achtergrond aanwezig, de ontwikkelingen vormen samen een adembenemend verhaal met een hartverscheurende apotheose.

Barend de Ronden

Pierre Lemaître: Tot ziens daarboven. Xander Uitgevers (www.xanderuitgevers.nl), € 22,50

Voor wie het in het originele Frans wil lezen: Pierre Lemaître: Au revoir là-haut, Editions Albin Michel, (www.albin-michel.fr) € 22,5 (exclusief eventuele verzendkosten)

Over praktische problemen bij het klimmen der jaren en hun oplossingen

Het levenstestament en wij

Een levenstestament, wat is dat nu weer? Kort gezegd, een document waarin u een aantal zaken vastlegt voor het geval er tijdens uw leven iets gebeurt waardoor u zelf niet meer kunt handelen. Over dat levenstestament hield oud-notaris mr. René Meyer een inleiding tijdens de Algemene Vergadering van 30 oktober. In dit artikel een samenvatting van deze interessante uiteenzetting.

Voorzitter Arie Smit introduceerde de spreker met de opmerking dat een notaris vroeger werd geassocieerd met de vragen 'hoe financieer ik mijn huis?' en 'hoe regel ik mijn erfenis?'. "Dat is nu wel anders", aldus René Meyer. Denk bijvoorbeeld aan het steeds toenemende belang van huwelijkse voorwaarden en estate planning (beheer van vermogen). Maar daar hebben we het vanmiddag niet over: het gaat nu over het levenstestament. Dat is geen testament voor als je doodgaat. Het woord komt uit het Amerikaans, waar men spreekt daar van een 'living will'. Het is een manier om zaken te regelen voor een situatie waarin je niet meer wilsbekwaam bent, dus niet meer in staat bent zelf je zaken te regelen. Dat kan zijn als gevolg van Alzheimer of andere vormen van dementie, maar er zijn ook allerlei andere aandoeningen die hier een rol bij kunnen spelen.

Oud-notaris
mr. René
Meyer

Mensen boven de 65 jaar hebben zo ongeveer 20% kans hiermee geconfronteerd te worden. En met het klimmen der jaren wordt die kans steeds groter. Naar schatting zijn er op dit moment al 450.000 mensen die hiermee te maken hebben.

Naar de notaris

Er zijn allerlei wettelijke mogelijkheden om dit soort noodgevallen op te vangen, bijvoorbeeld *zaakwaarneming* (waarbij iemand uit eigen beweging te hulp schiet

om zaken te regelen), *onderbe- windstelling van het vermogen* van degene die het betreft (dus niet van de persoon zelf), of het geven van een volmacht. Dat laatste moet dan wel van tevoren gedaan worden, want als het zover is dat iemand niet meer in staat is zijn zaken zelf te regelen, kan deze ook niet meer rechtsgeldig een volmacht geven.

Bij een levenstestament gaat het om een volmacht, of om vol- machten, soms voor verschillende zaken. Er moet goed geregeld worden wie de volmacht geeft, wat de volmacht precies inhoudt, wie de volmacht krijgt. Het levens- testament moet juridisch goed in elkaar zitten en bewijskracht hebben; er moet vaststaan dat de volmachtgever wilsbekwaam was op het moment dat hij het levens- testament maakte. En daarom is het verstandig om naar een notaris te gaan.

Het is ook verstandig om de vol- macht (of verschillende volmach- ten) te specificeren. Bijvoorbeeld een volmacht om de huishoud- rekening of bankrekeningen te beheren, een huis te verkopen, schenkingen te doen, leningen te verstrekken, huisdieren te verzor- gen, een bedrijf voort te zetten of te liquideren, enz. enz. Ook wordt wel een euthanasieverklaring opgenomen, hoewel er grenzen zijn aan het effect daarvan. De medische verantwoordelijkheid van de arts speelt hier een grote rol. Eigenlijk is het enige wat je zelf kunt bepalen dat je onder 'die en die' omstan- digheden niet meer behan- deld wilt wor- den. Daar dient een arts zich in

ieder geval aan te houden. Maar het is onder alle omstandigheden verstandig met een arts te overleg- gen over wat je al dan niet wilt, ook op het vlak van euthanasie, en met die arts de juiste formulering- gen te bespreken.

Je kunt ook voor verschillende zaken aan verschillende mensen een volmacht geven, waarbij je eventueel ook een toezichthou- der kunt benoemen; of bepalen dat een gevolmachtigde namens jou andere gevolmachtigde mag benoemen (dat heet substitutie of indeplaatsstelling). Er is inmiddels een Centraal Levenstestamentenregister. In dat register staan nu al 40.000 levens- testamenten geregistreerd, en komen er per maand duizenden nieuwe bij.

Vragenuurtje

Er volgde na de inleiding van René Meyer een geanimeerd 'vragenuurtje'. Op de vraag of je met iemand die je tot gevol- machtigde wilt benoemen van tevoren mag praten, antwoordt notaris Meyer dat dat zelfs aan te bevelen is. Op een andere vraag, of het niet voldoende is als je in gemeenschap van goederen bent getrouwd zodat je echtgenoot of echtgenote je zaken kan regelen, antwoordt notaris Meyer ontken- nend. Je echtgenoot of echtgeno- te is, zelfs als je in gemeenschap van goederen getrouwd bent,

Het levenstestament moet juridisch goed in elkaar zitten en bewijskracht hebben

niet zonder volmacht gerechtigd bepaalde jou persoonlijk betref- fende zaken te regelen; zo zal een echtgenoot bijvoorbeeld over een volmacht van de andere echtge- noot moeten beschikken om een gemeenschappelijk huis te kun- nen verkopen. En het is ook niet waterdicht om te volstaan met een bankvolmacht. De inschakeling van een notaris kost natuurlijk wel wat, maar als je zelf de zaken goed voorbereid hebt, en weet wat je wilt, kan dat veel tijd en dus geld besparen. Nadere informatie en een vragen- en wensenlijst zijn te vinden op www.hetlevenstestament.nl.

Madelon van Waart

Ingezonden

Ik heb met veel interesse het VGOMedia Magazine gelezen. Het was weer goed te lezen, de velen dankjes, droevig die van ons zijn heengegaan. De pensioe- nen stonden weer centraal. Het is steeds weer plezierig zo in contact te blijven na een verblijf van meer dan 33 jaar in Spanje.

Vriendelijke groet uit Andalusië.
Willem D'hont

Aangename tijdpassering

De eindredacteur van onze website heeft dringend behoefte aan een mederedacteur die een bijdrage wil leveren aan de uitbouw van dit voor onze vereniging steeds belangrijker wordende communicatiemiddel. Vrije nieuwsgaring op de gebie- den van pensioen en zorg is de primaire taak van deze collega. Daarnaast werkt zij/hij mee aan het beheer van de site en treedt zij/hij zo nodig op als vervanger van de eindredacteur. Het spreekt vanzelf dat voor deze functie journalistieke ervaring een vereiste is. Geïnteresseerden kunnen nadere informatie vragen of zich melden bij Bob Ris, bestuurslid communicatie (meij.bris@ziggo.nl), of René Teunissen, eindre- dacteur (website@vgomedia.nl).

*Een seculiere kerstoverdenking
van Henk van der Horst*

Het feest, de boom en de liederen

Voor de nog levenden onder ons: wéér een kerstfeest. Een jaarlijks terugkerende 'hype'. Nu ben ik bang dat ik met deze classificatie een aantal mensen tegen de gevoelige schenen schop. Want volgens het begrip 'hype' zou de kerst dan een verschijnsel zijn dat 'tijdelijk bovenmatige media-aandacht krijgt en daardoor belangrijker lijkt dan het in werkelijkheid is'.

Dát bedoel ik... maar het is wel zo, dat het gevolg van dit 'zichzelf versterkende mechanisme' kan zijn dat het kerstfeest of de -mis, uitgroeit tot een *werkelijk* belangwekkend verschijnsel. Belangwekkend - gelukkig maar, want dat is het natuurlijk ook wel enigszins, ondanks de overmatige media-aandacht. Om maar te zwijgen van een overmatige aandacht in de reclamewereld. Rond kerst is er derhalve zeker sprake van een 'hype'. En dat 'rond' is tegenwoordig wel héél langgerekt. Begin november beginnen de grootgrutters, middenstanders en andere 'verdieners' reeds uitgebreid aan het - dat wil zeggen hún - kerstfeest. De winkelstraten worden uitbundig versierd met lichtgevende sterren, engelen, slingers en gestileerde figuren. In de etalages dartelen onder andere hertjes en

zien we dikke kerstmannen met of zonder sleden. En overal de hardgroene kerstbomen.

Er gaan verhalen dat de kerstboom van oorsprong een oud Germaans verschijnsel is. Tijdens de midwinterviering werd de boom verlicht; oude bomen werden verbrand voor de warmte. In Nederland kwam de kerstboom zo'n beetje in trek ergens in 1800. Het kwam uit Duitsland, het gebruik van de kerstboom in december. Veel christenen, vooral rooms-katholieke gelovigen, waren in die tijd felle tegenstanders van de boom. Waarschijnlijk vanwege de Germaanse oorsprong. Zo rond 1830 zorgde de stroming het 'Réveil' met onder anderen Willem Bilderdijk, voor acceptatie van de boom. De zondagschool, een initiatief van het Réveil, heeft de boom populair gemaakt. Tijdens bijeenkomsten werd de boom versierd en van kaarsjes voorzien. Daardoor is de boom het symbool geworden van het licht. De rooms-katholieke kerk maakte later van de boom, vanwege de driehoeksvorm, het symbool van de drie-eenheid: vader, zoon en heilige geest (dit voor de niet-christelijke lezertjes onder u).

Het moment waarop de kerstboom wordt opgetuigd, verschilt

van streek tot streek en van religie tot religie. In Nederland en België geldt de ongeschreven regel dat kerstbomen en andere kerstversieringen pas na Sinterklaas (5 december) mogen worden aangebracht. Uiterlijk met Driekoningen (6 januari) wordt de boom dan weer weggehaald. Vroeger liet men de boom ook wel staan tot het feest van Maria-Lichtmis (2 februari). Soms wordt wel eens gezegd dat het weghalen van de boom vóór Driekoningen ongeluk zou brengen, doch deze opvatting lijkt minder wijdverbreid: veel Nederlanders doen de kerstboom rond de jaarwisseling al de deur uit. Ook vanwege de rommel thuis natuurlijk. Een schoon Nieuwjaar beginnen.

De boom is een spar, de fijnspar, de Nordmannspar, of de blauwspar. De den is eigenlijk een andere soort. Ondanks het lied *O, dennenboom...*

Dit brengt mij op kerstliederen. Daar zijn er ontstellend veel van. Van diepgelovig, zoals het prachtige 'Weihnachtsoratorium' van J.S.Bach tot simpel populair als 'Jingle bells'. Wel soms met de meest opmerkelijke teksten.

Bijvoorbeeld:

*"O, dennenboom (bis)
Hoe lief zijn mij uw bladen.
Het groeit in barre wintertijd
als sneeuw op d'aarde ligt verspreid
O dennenboom (bis)
Hoe lief zijn mij uw bladen".
Kunt u nagaan dennenboom met
bladen!*

of ook:

*"Hoe leit dit kindeke hier in de kou.
Ziet eens hoe alle zijn ledereken
beven..."*

of:

*"De berdertjes lagen bij nachte,
zij lagen bij nacht in het veld.
Zij hielden vol trouwe de wacht.
Zij hadden hun schaapjes geteld"*

Of zij tijdens dat tellen in slaap zijn gevallen, weten we niet... Kerstliederen in overvloed, in het Nederlands wel meer dan vijftig. Op scholen en zondagscholen worden veel liedjes gezongen. Sommige ouders hebben daar wel eens problemen mee. Zo las ik op het internet onlangs het volgende: "Wij hebben een vraag aan een hervormde (PKN) dominee. Onlangs kwam onze dochter van vier jaar thuis met een blad met liedjes die ze moest leren voor het Kerstfeest van de zondagschool. In een van de liedjes kwam de volgende tekst voor: "Wij zijn drie koningen, wij komen van ver. Wij hadden een droom en zagen een ster. Hij is geboren in Bethlehem en wij aanbidden en wij aanbidden. Hij is geboren in Bethlehem en wij aanbidden Hem." Wij hadden gelijk onze twijfels over deze tekst. Volgens ons is dit namelijk een on-

Bijbelse weergave van het verhaal van de Wijzen uit het Oosten. Wij hebben hierover contact opgenomen met de voorzitter van de zondagschool (tevens kerkenraadslid). Volgens hem past dit versje bij de belevingswereld van kinderen en is er met de tekst niet zo veel mis. Wij vinden dit een onbevredigend antwoord. Onze vraag is of naar uw mening onze twijfels terecht zijn of dat het inderdaad te verantwoorden is. Het is ons niet om een welles-nietes spelletje te doen, maar om onze doopbelofte serieus te nemen en onze kinderen ook in deze zaken op te voeden naar de Schrift."

Antwoord:

"Ondergetekende PKN-dominee heeft de volgende bezwaren tegen onder genoemd liedje:

a. Er staat nergens in Mattheus 2 dat de wijzen drie koningen waren; de RK Kerk kent het zogenaamde Driekoningenfeest (elk jaar gevierd op 6 januari); het liedje is misschien afgestemd op dit Roomse feest;
b. De Bijbel vermeldt slechtst, dat de wijzen uit het Oosten (magiers) op aanwijzing van "Zijn ster in het oosten" (Matth. 2:2) naar Jeruzalem kwamen; niet, dat zij een droom hadden waarin hun de geboorte van Jezus in Bethlehem werd geopenbaard. We lezen wel, dat zij in een droom na de aanbidding van het Kind door Goddelijke openbaring vermaand werden om niet weer terug te gaan naar Herodes (Matth. 2:12). Mijn conclusie is, dat het liedje niet een juiste weergave biedt van wat de Bijbel ons vertelt over de wijzen uit het oosten." *)

Waar men zich al druk over kan maken. Kerstfeest roept veel op, veel emotie en sentiment. Wat te denken van de volgende ontboezeming over het kerstfeest: "Bij ons op school wordt van de herders al jarenlang verteld dat ze om het kampvuur zaten te praten: Wanneer zou de Messias komen? Zij waren allen diep overtuigd en uitzierende zondaren."

Absurde verzinsels en nog discriminerend ook, alsof herders altijd zondaren zijn. Ja ja, de kersttijd roept van alles op. Komt bij mij de vraag op, ook enigszins naar aanleiding van de afgelopen zwartepietendiscussie: wanneer komen er protesten van atheïsten, moslims en andere gelovigen dan christenen tegen het Kerstfeest. Hoe dan ook, de kaarten, kaarsen, ballen, slingers, diners, cadeaus, bomen, films en liederen zullen er ook dit jaar weer in vele vormen, maten, smaken en hoeveelheden tijdens het komende kerstdagen zijn, om maar te zwijgen van de ontelbare kerstmarkten. Op mijn verjaardagkalender op het toilet, staat op 24 december naast onze vriend Hans ook Jezus. Wie hééft het allemaal op zijn verjaardag?

*Ik wens u allen mooie kerstdagen
en een héél uiteinde van 2014 met
een uitmuntend 2015.*

Henk van der Horst

*) www.refoweb.nl/vragenrubriek/16537/kerstliedje

Het publiek over ANNE*:

“AANGRIJPEND”
“INDRUKWEKKEND”
“ONVERGETELIJK”

ANNE

THEATERAMSTERDAM.NL
0900 - 0322 (45 cpm)

IN SAMENWERKING MET EN OP INITIATIEF VAN HET
ANNE FRANK FONDS BASEL OPGERICHT DOOR OTTO FRANK

*uitkomst van een onafhankelijk onderzoek via DirectResearch - oktober 2014

Speciale aanbieding voor VGOMedia-leden:
**reserveer nu
en ontvang het
programmaboek ANNE
t.w.v. €12,50 cadeau*!**

*reserveren kan uitsluitend via de website theateramsterdam.nl o.v.v. promotiecode 'VGO' of telefonisch via 0900 - 0322 (45cpm), t/m 31 januari 2015 en het aanbod is geldig voor voorstellingen t/m februari 2015, op rang 1 en rang 2 tickets.